

Inskriften är följande:

· **ayar : let : kiara : kumbl : bapi : eftir : inkulf : sun : sin : hialbi : krist nat hans**

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Översättning: Öjar lät göra båda minnesmärkena efter Ingulv, sin son. Hjälpe Kristus hans ande!

144. Broby, Runtuna sn, Rönö hd.

Pl. 66.

Ristningen befinner sig på en berghäll öster om stora Nyköpingsvägen på mark, som tillhör Broby, en utgård till Skarpåker, och berget är beläget 90 steg söder om den väg, som från landsvägen leder till Bröbytorp. Den upptäcktes 1904.

Ristningen börjar t. v. 38 cm, t. h. 43 cm från marken och sträcker sig därefter 1,40 m uppåt berget. Bredden är nedtill över slingornas korsningspunkt 95 cm, över korsets kärna 98 cm. Slingan är 7—9 cm bred.

Inskriften börjar utan skiljetecken omedelbart efter ormens platta huvud med 1—6 **otrukr**, vars **o** har mycket långa bistavar och **k** en dubbel bistav av helt nära jämlöpande linjer, av vilka den yttre dock icke är fortsatt ända fram till staven; 4 **u** är avgjort utan prick. Uti 7—13 **ahmuntr** är 8 **h** mycket skadat; i behåll är nedre staven till kort nedom bistavarnas utgångspunkt och större delen av nedre v. bistaven nedifrån samt sträckningen av nedre h. bistaven, ehuru bredare än den förmodligen först varit; en antydning finns ock till sträckningen av h. övre bistaven, men övre staven är nästan och övre v. bistaven alldeles borta; 11 **n** har mycket lång bistav. I 35—39 **stain** finnes av 36 **t** blott v. bistaven, och till 37 **a** är avståndet 8 cm. I 42—45 **bofa** har 43 **o** långa och varandra närstående bistavar som i 1 **o**. I **sin · snialan** hava 51, 54 **s** oregelbundna former.

Inskriften är följande:

otrukr · ahmuntr : sihraifr : pair : litu : hakua : stain : at : bofa : fapur : sin · snialan ·

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

Översättning: Otrygg, Agmund, Sigrev, de läto hugga stenen efter Bove, sin fader klok.

145. Eneby, Runtuna sn, Rönö hd.

Pl. 11: B. 799.

Litteratur: B. 799; L. 882; Ransakn. 1667—84; Runverser s. 176; O. v. Friesen, Fornvännen 1909, s. 78, not.

I B. 779 angives runstenens plats vara: »Eneby Löt», i *Ransakn.* bestämmes den närmare genom utsagon: »Widh Eneberga bäck eller Rennel», den har väl alltså funnits norr om den bäck, söder om vilken Sö. 148 Innberga står. Runstenen är nämligen nu förlorad.

Enl. B. 799 har den varit 1,40 m hög, 1,19 m bred vid foten, 95 cm bred i toppen efter översta linjen och haft inskrift på båda sidor. Ämnet har varit gråsten.

Inskriften är i B. 797 följande mellan raka linjer:

Framsidan: Slingan: : **tusti : austin : pir : raistu : at : tuka : snir : kiarpu · at : san :** Innanför
5 10 15 20 25 30 35 40
toppraden: : **fapur :** Innanför fotraden: : **snialan :** Baksidan: Fotraden: : **tuki : ati** Vänstra
45 50 55 60
raden: : **ruharfan** Övre toppraden: : **krimulfu :** Övre fotraden: : **ati : hafan** Nedre toppraden:
65 70 75 80
: **iu : ata i :** Mittraden: : **upuli**
85 90 95

Framsidans inskrift är lätt att tolka, om baksidans yttrar Bugge, *Runverser* s. 177 f.: »Indskriften paa Stenens anden Side, der med Undtagelse af de to første Ord er bleven feilagtig forklaret af Stephens II, 926, læser jeg saaledes: : tuki : ati : runarf an : krimulfr : || : ati : hafan || : bu : ata : || : upuli Her har jeg indsat **runarf an** for **ruharfan** efter L., der har læst * som n. Fremdeles **krimulfr** for **-ulfl**, og endelig **bu** for **lu**.

Phonetisk Omskrivning: *Tóki átti Runnarf, æn Grímulfr átti hálfan bý átta óðuli* 'Toki eiede Runnarf, men Grimulv eiede den halve By ved Ætte-Odel'. Alltsaa Toke eiede den ene Halvdel og Grimulv den anden af Byen Runnarv.

Runnarf Acc. sg. m. Stedsnavn. Stedsnavne på *-arfr* findes i Mængde paa Gotland, i Dalarne og i Lom i Norge; se Fritzner *Ordbog* under *arfr*. Enkeltvis ogsaa andensteds, saaledes i Helsingland.

Stenen findes i Runtuna socken, hvis Navn 1397 skrives Röntuna (Styffe, *Skandinavien* S. 225). Paa Grund af denne Skrivemaade gjengiver jeg efter Forslag af Doc. Brate **runarf** ikke ved *Rúnarf*, men ved *Runnarf*. Jeg formoder, at Navnet *Runnarfr* betegner det samme som det senere *Runtuna*. Ved norske sammensatte Stedsnavne findes der Exempler paa, at det sidste Led er blevet ombyttet i Tidens Løb. Följende Exempel skylder jeg Prof. O. Rygh: *Apalddun* paa Voss (Matrikel Nr 32) i Bergens Stift, hvilken Gaard allerede 1695 bar dette Navn, er = *Apaldershus* i Bjørgynjar Kalfskinn 72 a, 74 a.

an, æn Conjunct. 'men, og', äldre Form **in**, *en*.

hafan, *háfan*, opstaat af *halfan*. Se min Bemærkning til **pufr** L. 749.

ata, udtalt enter *átta* (hvilket er en ældre Form) eller *étta*; hvilket af to, lader sig ikke bestemme. Snarest Gen. pl. af *ét*, Æt; styret af följende Ord. Flertal er vel brugt for at Udtrykket skal gjælde baade om Tokes och Grimulvs Æt. Dog er det muligt, at **ata** skal forstaves som Gen. sg. for **atar**, som **hena** L. 397 for **henar**.

upuli, udtalt *óðuli* eller *óðoli*, Dat. sg. af Ordet for »Odel», i ÖGL. B. B. 8, 1 *opul*; som første Led *opul*- ÖGL., *opol* VGL., MELL., se Rydq. II, 119, VI, 332, *u* og *o* i anden Stavelse synes overført fra Flertal. Jfr med denne Indskrift **halfan bú** L. 1305 og **ir pisi bir þaira upal uk atrfi** L. 662 d. e. vel neppe *er þessi býr þæira óðal ok áttarfé* men snarare *er þ. b. þæira óðal(i) ok at (a)rfi*.

O. v. Friesen, *Fornvännen* 1909, s. 78 läser och tolkar inskriften sålunda: : tusti : austin : þir : raistu : at : tuka : s<u>nir : kiarpu : at : san : fapur : | : snialan : och å andra sidan bör förmodligen läsas: : tuki : ati : bu halfan : krimulfu(=r) : iustam(?) : ati : ha<l>fan : upuli : d. ä. »Toste och Östen, de reste (vården) efter Toke, sönerna gjorde sin flinke fader den sista tjänsten. Toke egde halfva byn (d. v. s. Eneby) och Grimulv i Ufsta? (Ufsta är närmaste by till Grinda i Spelviks sn ³/₄ fjärdingsväg norr om Eneby) andra hälften på grund af odalrätt».

O. v. Friesens tydning äger åtskilliga företräden framför Bugges, och jag antager hans läsning **bu halfan** för **ruharfan**, vilken förutsätter obetydlig och lätt tänkbar felläsning, vara riktig, finner däremot texträttelsen **iustam**, som O. v. Friesen själv betecknar som tvivelaktig, för 85—90 **iu : ata i** betänklig, då den är vida våldsammare och icke heller tager hänsyn till skiljetecknet. Radernas ordningsföljd hos Bugge synes ock bättre överensstämma med framsidans.

Nedre toppradens högra gränsstreck, som här uppförts som 90 **i**, fattar Bugge som gränsstreck, möjligen ock O. v. Friesen, båda bortse från det följande kolon, som i B. 799 ej heller ser pålitligt ut. Avståndet mellan 89 **a** och 90 **i** är ock för stort för att 90 **i** kunnat följa omedelbart efter 89 **a**, måhända har O. v. Friesen antagit, att **m** i hans **ustam** stått på detta mellanrum. På grund av avståndet från 89 **a** synes även mig 90 **i** böra fattas som gränsstreck, och jag skulle tillika vilja ansluta mig till Bugges läsning av 85—86 **iu** som **bu**. 87—89 **ata** kan då, som Bugge föreslår, vara att uppfatta som *ætta(r)*, men jag håller för troligare, att i **ata upuli** den gamla lagtermen fsv. *alda opal* »gammal släktjord» föreligger och att framför 88 **t** alltså **l** utelämnats.

Översättning: Toste, Östen, de reste (stenen) efter Toke. Sönerna gjorde (vården) efter sin käcke fader. Toke ägde halva byn, Grimulv halva byn (gården) som gammal släktjord.

Andra meningen utgör versparet:

Synir giardhu

at sin fadhur sniællan.